

U zadnjem broju "Zbornika" tiskani su i prilozi novih, mlađih znanstvenih djelatnika, koji slijede tragove što su ih ostavili prethodni naraštaji, ali i traže nove putove prema još neistraženim područjima hrvatske povjesnice (Damir Karbić, Hrvatski plemićki rod i običajno pravo u: *Zbornik Odsjeka za povijest HAZU, vol. 16, Zagreb 1998., str. 73-117*; Aleksandra Kolarić, Juraj Utješenović i njegovo doba, *isto, str. 119-133*; Zoran Ladić, Odjek pada tvrđave Accon u Hrvatskoj, *isto, str. 43-56*).

Zaključimo, na koncu, da je "Zbornik Odsjeka za povijest HAZU" jedna od vrijednih hrvatskih znanstvenih povijesnih edicija kojoj je temelj i stvaralačka deviza uvijek bila i ostala "ljubav prema istini" (*amor veritatis*), kako je naglasio otac hrvatske historiografije Ivan Lučić, odnosno, znanstvena objektivnost u proučavanju hrvatske i europske prošlosti.

Damir Karbić

Suradnja Odsjeka s inozemnim znanstvenim ustanovama

UDK 061.8:93/94
001.83:061.6

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti uvijek je posvećivala veliku pažnju njegovanju međunarodne i međuakademijske suradnje. Pri tome osim središnjih Akademijinih službi važnu ulogu igraju i istraživačke jedinice i njihovi članovi, a među njima nikakva iznimka nije ni Odsjek za povijesne znanosti.

Ovdje se neću osvrtni na sve vidove međunarodne razmjene i suradnje koji su provedeni u Odsjeku tijekom njegovog postojanja nego ću se samo osvrnuti na nekoliko od njih. Prvi projekt koji ću spomenuti je rad na izradi Međunarodnog repertorija srednjovjekovnih historijskih izvora koji se u Odsjeku neprekidno odvija od 1956. godine. Radovi na repertoriju provode se pod pokroviteljstvom Međunarodne komisije za povijesne znanosti, a središnje uredništvo smješteno je u Rimu na Talijanskom povijesnom institutu za proučavanje srednjeg vijeka. U ostvarivanju projekta sudjeluju gotovo sve europske znanstvene ustanove i niz specijalnih komiteta za određene povijesne discipline i europske regije. Prvi svezak edicije objavljen je 1962. godine i sadržavao je podatke o glavnim serijama izvora, a kasnije je u razdoblju od 1967. do 1998. godine objavljeno još šest svezaka u kojima su abecednim redom obrađeni srednjovjekovni povjesničari od slova A do M. Također je objavljen i dopunski sveščić prvog sveska. Prvi predsjednik hrvatskog odbora bio je akademik Marko Kostrenčić, drugi akademik Vladimir Gortan, a sada je to akademik Tomislav Raukar. Tajnik i, u svakom slučaju osoba koja je u uspješno odvijanje cijelog projekta uložila najviše svog rada od samog njegovog početka do danas, je dr. Miroslav Kurelac, a brojne natuknice izrađene su od ili uz pomoć djelatnika Odsjeka.

Drugi projekt, kojemu je dr. Kurelac također utisnuo svoj pečat, kao dugogodišnji tajnik, je Odbor za izdavanje sabranih djela Jurja Križanića i radova o njegovom životu i djelu. Predsjednik odbora je akademik Vladimir Stipetić, a u njegovom su radu sudjelovali eminentni znanstvenici poput Rudolfa Filipovića, Ivana Goluba i Radoslava Katičića. Odbor prilikom svog rada održava suradnju s Moskovskim slavističkim i balkanološkim institutom Ruske akademije znanosti i njezinim Odborom za izdavanje djela Jurja Križanića koji djeluje unutar toga Instituta. Djelatnost hrvatskog odbora odvijala se kao jedan od značajnih zadataka Odsjeka u kojemu se čuvaju brojne kopije i mikrofilmovi Križanićeve građe. Odsjek je bio uključen i u organizaciju Međunarodnog znanstvenog skupa održanog prilikom 300. obljetnice smrti Jurja Križanića 1963. godine, kojega je dio referata objavljen u tematskom broju "Zbornika".

Prilikom rada na izradi Rječnika srednjovjekovnog latiniteta, koji je izrađivan u Odsjeku pod rukovodstvom akademika Gortana, uspostavljena je i suradnja s redakcijom Rječnika srednjovjekovnog latiniteta Poljske koji izdaje Povijesni institut Poljske akademije znanosti u Krakowu.

U organizaciji Odsjeka ostvareno je i nekoliko značajnih međunarodnih skupova. Tako su pod rukovodstvom nekadašnjega upravitelja Odsjeka Zlatka Herkova održana 1971. godine u Zagrebu i 1973. godine u Rijeci dva međunarodna savjetovanja iz povijesne metrologije, te 1975. godine međunarodni kongres iz povijesne metrologije. Na sva tri skupa sudjelovali su brojni ugledni znanstvenici iz više europskih zemalja (Poljske, Mađarske, Italije, Njemačke, Francuske) koji su sa dr. Herkovom i Odsjekom održavali trajne kontakte i suradnju na području povijesne metrologije, dok su izloženi radovi umnoženi u posebnim zbornicima Odsjeka. Osim već spomenutog dr. Herkova, ovdje je potrebno spomenuti da su važnu ulogu u organizaciji tih znanstvenih skupova imali dr. Kurelac i drugi djelatnici Odsjeka, pri čemu posebno treba istaći doprinos koji je kao administrator pružila, oec. Erika Škalabrin.

Djelatnici Odsjeka sudjelovali su i na brojnim međunarodnim savjetovanjima i kongresima, koje bi bilo teško nabrojiti. Od posebnog je značenja sudjelovanje prof. Jakova Stipišića i dr. Kurelca na Međunarodnom kongresu diplomatike u Budimpešti.

U Odsjeku se uvijek poklanjala značajna pažnja izobrazbi kadrova, te je i u tom pogledu međunarodna suradnja imala značajnu ulogu. Tako je na primjer dr. Kurelac boravio na specijalizaciji u Centru za studije srednjovjekovne civilizacije u Poitiersu, u Centru za proučavanje povijesti ranog srednjeg vijeka u Spoletu, te na Visokoj školi visokih studija u Parizu; prof. Stipišić također u Spoletu te na Školi diplomatike i paleografije u Parizu, a dr. Nenad Močanin na Institutu za turkologiju u Münchenu. Ta tradicija Odsjeka nastavlja se i u novije vrijeme suradnjom s Odsjekom za srednjovjekovne studije Centralno-europskog sveučilišta u Budimpešti, koji pohađaju asistenti Zoran Ladić i Damir Karbić, te sa Sveučilištem u Londonu i Kalifornijskim sveučilištem u Los Angelesu. Valja još usputno napomenuti da je naš Odsjek i u vezi s pariškim Sveučilištem - Sorbonom - na kojem priprema doktorsku disertaciju naša sadašnja djelatnica, mr. Florence Fabijanec. Takvi kontakti u svakom slučaju koriste daljem širenju istraživačkih vidika, te

razvijanju suradnje koju Odsjek održava s brojnim inozemnim znanstvenim ustanovama. Vrijedno je napomenuti i da su djelatnici Odsjeka nastupili i kao predavači u nekim od gore navedenih ustanova poput dr. Kurelca koji je tako predavao u prije spomenutom Centru u Spoletu.

Jedan od vidova međunarodne suradnje koju, Odsjek provodi, je i stalna razmjena publikacija knjižnice Odsjeka s brojnim ustanovama iz Mađarske, Italije, Austrije, Bugarske, Njemačke, Rumunjske, Poljske, Češke, Slovačke, Ukrajine, Rusije, Francuske i drugih zemalja.

Odsjek također prihvaća znanstvenike koji dolaze u sklopu međuakademijske razmjene. U tom su smislu u zadnje vrijeme posebno intenzivne razmjene razvijene s Poljskom, Slovačkom i Bugarskom. Isto tako, značajan doprinos razvoju međusobnih odnosa i širenju znanstvenih spoznaja dala su i znanstveno-istraživačka putovanja djelatnika Odsjeka u brojne inozemne arhive i biblioteke, među kojima treba posebno istaknuti one u Beču, Budimpešti, Veneciji, Rimu, Londonu i Parizu.

U sklopu međunarodne suradnje može se promatrati i rad na časopisu "Bulletin scientifique, section B" koji je na starim jezicima objavljivao sažetke članaka iz područja humanističkih znanosti i tako omogućio uvid u njih međunarodnim znanstvenim krugovima. Jedan dio tog rada odvijao se pod rukovodstvom akademika V. Gortana i dr. Z. Herkova, dok je na pripremanima veliki doprinos dao pokojni prof. Miljen Šamšalović.

Nakon ovog kratkog pregleda dosadašnjih djelatnosti Odsjeka i njegovih djelatnika na razvijanju međunarodnih znanstvenih dodira, važno je upozoriti na jedan do sada neostvaren pokušaj uspostavljanja aktivne znanstvene suradnje. Radi se o prijedlogu Mađarske akademije znanosti da se oformi Zajednički odbor hrvatskih i mađarskih povjesničara, koji je prije nekoliko godina iznesen na hrvatsko-mađarskom znanstvenom skupu u Sigetu. Budući da tada još nije bio potpisan protokol o suradnji na razini obiju akademija, nije bilo moguće ostvariti takav vid suradnje. No sada kada je to uspostavljeno bilo bi korisno da se takav odbor uspostavi, čime bi se omogućilo uspješnije provođenje navedenog protokola.

Josip Barbarić

Znanstveno-istraživački projekt: "Srednjovjekovni izvori za hrvatsku povijest"

UDK 930.22
001.8:93/94

Godine 1991. Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i Ministarstvu znanosti, tehnologije i informatike Republike Hrvatske bio je predložen projekt s područja znanstveno-istraživačke djelatnosti pod naslovom: *Srednjovjekovni izvori za hrvat-*